

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS TIESNESIS

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Satversmes tiesas tiesneša
Jāņa Neimaņa

ATSEVIŠKĀS DOMAS

Rīgā 2023. gada 22. novembrī

lietā Nr. 2022-17-01

“Par Ostu likuma 4. panta trešās daļas 1. un 3. punkta, 4. panta piektās un devītās daļas, 7. panta 1.¹ daļas, pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunkta, 2022. gada 10. februāra likuma “Grozījumi Likumā par ostām” 11. panta otrās daļas, kā arī Ventspils brīvostas likuma 4. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 101. panta otrās daļas pirmajam teikumam”.

Satversmes tiesa 2023. gada 9. novembra spriedumā lietā Nr. 2022-17-01 atzina Ostu likuma 4. panta trešās daļas 1. un 3. punktu, 4. panta piekto un devīto daļu, 7. panta 1.¹ daļu, pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunktu, 2022. gada 10. februāra likuma “Grozījumi Likumā par ostām” 11. panta otro daļu, kā arī Ventspils brīvostas likuma 4. panta pirmo daļu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 101. panta otrās daļas pirmajam teikumam.

Sprieduma 19.3. punktā Satversmes tiesa secināja, ka Rīgas ostas un Ventspils ostas pārvaldības funkciju īstenošana nebija un nav saistīta ar kādu no likumā noteiktajām pašvaldības autonomajām kompetencēm.

Sprieduma 20. punktā Satversmes tiesa secināja, ka apstrīdētās normas neskāra pašvaldību finanses sekojošu iemeslu dēļ:

1) finanšu resursi, kas vēsturiski izveidojušies Ventpils pašvaldības domes un Ventpils brīvostas pārvaldes noslēgtās vienošanās rezultātā, nav uzskatāmi par tādiem ar likumu noteiktiem finansējuma avotiem, kuri nodoti pašvaldības autonomo kompetenču īstenošanai (*sk. sprieduma 20.1. punktu*);

2) faktiskā situācija, kurā Ventpils ostas kopējās hidrotehniskās būves, ieskaitot pietātnes, ir saglabātas pašvaldības valdījumā, nedod Ventpils pašvaldībai tiesisku pamatu uzskatīt, ka pietātnes, kas nepieciešamas ostas funkciju veikšanai, būtu saglabājamās pašvaldības valdījumā un izmantojamas kā finansējuma avots pašvaldības autonomo kompetenču īstenošanai (*sk. sprieduma 20.2. punktu*);

3) ar apstrīdētajām normām nav nedz noteikta, nedz arī grozīta Rīgas ostas un Ventpils ostas teritorija, un no tām neizriet tas, kādai šai ostas teritorijai vajadzētu būt, proti, cik lielai sauszemes daļai būtu jāatrodas ostas teritorijā un kādiem valsts un pašvaldības īpašumiem tajā būtu jāietilpst. Līdz ar to ieņēmumi, ko pašvaldība var gūt no nekustamo īpašumu atsavināšanas, nav uzskatāmi par tādu ar likumu noteiktu finansējuma avotu, kas nodrošinātu pašvaldības autonomo kompetenču īstenošanu (*sk. sprieduma 20.3.punktu*);

4) likumdevējs nebija noteicis, ka ieņēmumi no ostas pārvaldei paredzētajiem finansējuma avotiem būtu izmantojami pašvaldības autonomo kompetenču īstenošanai; tādējādi ieņēmumi, ko kapitālsabiedrība var gūt no ostas pārvaldības, nav uzskatāmi par tādu finansējuma avotu, kas ar likumu noteikts pašvaldības autonomo kompetenču īstenošanai (*sk. sprieduma 20.4.punktu*).

No šiem secinājumiem izriet, ka ostu pārvalžu reforma, ko noteic apstrīdētās normas, nemaz neskar pašvaldību autonomo kompetenci un finanšu autonomiju jeb pašvaldības principu, kas atklājas Satversmes 1. pantā un 101. panta otrās daļas pirmajā teikumā.

Ja zemāka juridiskā spēka tiesību normas saturs neskar augstāka juridiskā spēka tiesību normas saturu, t.i., neveidojas tiesību normu pretruna, tad nav izdarāms secinājums, vai šīs normas ir vai nav savstarpējā pretrunā. Citiem vārdiem, ja apstrīdētās normas nemaz neskar Satversmes 1. panta un 101. panta otrās daļas pirmā teikuma saturu, tad nevar izdarīt

secinājumu par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1. pantam un 101. panta otrās daļas pirmajam teikumam.

Tāda situācija atbilst Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 6. punktā minētajam gadījumam, kad tiesvedības turpināšana nav iespējama un tā izbeidzama.

Jānorāda, ka Satversmes tiesa tā rīkojusies iepriekš. Lietā par Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 7. panta otrās daļas atbilstību 1985. gada 15. oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartas 2., 3. un 4. panta pirmajai, trešajai un ceturtajai daļai tiesa secināja, ka apstrīdētā norma neskar Rīgas rajona pašvaldības autonomo kompetenci, tādēļ tiesvedību izbeidza (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 16. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2007-21-01 19. punktu un nolēmumu daļu*).

Domāju, ka arī izskatāmajā lietā Satversmes tiesai bija pamats rīkoties tāpat.

Visbeidzot, Satversmes tiesai sprieduma 21. punktā nebija atsevišķi vēl jāanalizē konsultēšanās prasības ievērošana, jo Satversmes tiesa iepriekš sprieduma 18.2.3. punktā secināja, ka no Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta sestās daļas izrietošā konsultēšanās prasība ir piemērojama tajos gadījumos, kas ietekmē pašvaldības juridisko statusu, tai nodoto kompetenču, funkciju un pašvaldības pilnvaru apjomu vai finanšu autonomiju (*sk. arī sprieduma 18.2.3. punktā ietvertu atsauci uz hartas skaidrojumu*).

Konsultēšanās arī nav uzskatāma par atsevišķu principu, kas garantē pašvaldību pastāvēšanu (*sk. sprieduma 18.2. punktu*), bet gan no hartas izrietoša prasība, kas ievērojama, ja valsts lēmumi skar pašvaldības tiesības.

Tiesnesis

J. Neimanis